

איך התפתחה ההיסטוריה מיום ליום: שרה ליבוביץ משחזרת את

מייצג האיוולת

מגוריהם הקבוע הוא בנפת חדרה, ר' חיליים המשתנים באזור. למעשה, מאבד משרדהבריות את השליטה על המתחשבים. כימים הבאים מתחשבים אנשים רבים, הן כקבוצות והן כיחידים, ללא פיקוח המישר.

בכנס של ראשי רשויות מקומיות, שנערך בחדרה, תוקפת ארבלילאלמוד לינו את ראשי הרשויות וטוענת כי לא עשו די בטיפול במיפגעי-התברואה.

שלוש שבתאי, ראש מועצת אור-עקיבא, וועם: לא קיבלנו תקציבים, שלחתי מיכתבים, איש לא ענה לי. שרתהבריות: זו חוצפה להאשים אותנו, אחרי כל מה שעשינו בשבילכם. וזה מה שהם עשו: בשכונתהרכבת בלור מתגלים נגיפיפוליו. במישרד הבריות מחליטים על חיסון 100 אלף תושבי נפת-רמלה.

23.9

הפרופסור לס: אין זו מגיפה. רק התפרצות. הצה"ל מחליטים לחסן את כל ה-חיליים.

השרה מבקרת ברמלה, מצטלמת כשהיא בולעת חיסון, כשהיא מביטה באומץלב בביוב המקומי.

היא מודיעה כי בקרוב תגיש דו"ח לראש-הממשלה על מיפגעים תברואתיים ביישובים השונים. היא שוב מאשימה את ראשי-הרשויות, שוכחת, משום-מה, כי אגף-התברואה במישרד הבריות הוא האחראי למיפגעים התברואתיים.

נראה שלא יתעורר צורך לחסן את כל תושבי המדינה, היא אומרת. אנחנו שולטים במצב! מתגלה חולה נוספת.

25.9

שרתהבריות שוקלת חיסון המוני לכל תושבי הארץ. בישיבת-הממשלה היא תובעת תקציבים, מטילה את האשמה בביוב. מומחים מאשימים — כמה משונה — את מישרדהבריות, שהחליט על שיטת-חיסון בתרכיב סאלק ברמלה ובחדרה. זהו תרכיב שאינו מחסן את הסכיבה, לכן פרצה שם מגיפה. הם אומרים.

שמועות טוענות כי מייבוב של לוד ורמלה נשפכים לימה של תל-אביב. העיר היסטורית. ותל-אביב שר תקתק! שואלת השרה בתמימה. יצחק שמיר: אין סיבה להיכנס לפא-ניקה.

27.9

היסטוריה. אלפים פונים לבתי-מירקת, מנסים לרכוש חיסונים. המל-א אול, מתחיל להתפתח שוק שחור. ד"ר עופרה חבקין, מנהלת ליסכת הבריות בנפת-חדרה מודה: לא צפינו להתפרצות הפוליו.

מומחי מישרדהבריות: יש ירידה בכמות הנגיפים באזור-חדרה. אם לא יתגלו מיקרים חדשים — סימן שההתי-פרצות נבלמה. אין כוונה להרחיב את מיבוצי-החיסון לכלל האוכלוסייה.

תחילת צעדי-הראווה: מקורות מוסי-פה כלור למישהשתיה. אמנם לא התי-גלו במים נגיפים, אולם תופת הכלור לא תזיק, אומרים במישרדהבריות. עובדי המעבדות הממשלתיות נר-קטים בעיצומם.

מיספר החולים מגיע ל-13.

28.9

הפרופסור לס: נראה שחלה רגיעה בהתפרצות. שרתהבריות מזמינה מומחים בינ-לאומיים לנושא הפוליו.

מה אפשר להבין מכל זה? שחלה רגיעה או שהמצב כחול עד כדי כך שמומחי מישרדהבריות אובדי-עצות, (המשך בעמוד 36)

מנכ"ל לס

ללכת בין טיפות-הגשם

אור-עקיבא. הצעירה מפרדים שוחררה מבית-החולים, אחרי שהתברר כי לא חלתה בפוליו. מיספר החולים: שישה.

18.9

שוב ישיבה — ועדת-ההגיוני ה-עליונה לנושא חיסונים במישרדה-בריות. בקרב 30 המומחים, אפי-רמולוגים, רופאים מחוזיים ומנהל-מעבדות מתגלע ויכוח. הד"ר עזמה אבני, מנהלת האגף לשרותי-בריאות-הציבור, ממליצה להנהיג שיטת-חיסון משולבת: תינוקות בשנת-חיים הראשונה יקבלו תרכיב סאלק (נגיפים מומתים) בזריקה, ואחרי-כך את תרכיב סייבין (נגיפים חיים מוחלשים) בשתייה. פרופסור טיבניו שוורץ, אפימולוג ראשי לשעבר, דוגל כי שיטה אחידה: תרכיב-סאלק בזריקה. הוועדה אינה מחליטה דבר, מלבד המלצה לשקול את שינוי שיטת-החיסון הקיימת, וגם זה לטווח הארוך. ומה עכשיו?

19.9

שני חולים נוספים: תינוקת בת תשיעה חודשים מקריית-גת וצעיר בן 18 מקיבוץ עיי-שמר. הפרופסור לס נוסע לקופנהאגן, שם הוא נפגש עם נציגי אירגון-הבריות העולמי, ומבקש שיבדקו את זיהוי-הנגיפים הישראליים ו-יקבעו אם אלה זנים חדשים או ותיקים. רופאים ישראליים נדהמים. לשם כך נסעו חרי אין שמץ של סיכוי כי זהו זן חדש, הם אומרים. ד"ר אבני: אין זה "מגיפה", אלא "התפרצות". ראשיתו של הוויכוח הסמנטי. מישרדהבריות מתעקש לטעון כי זוהי התפרצות איזור-רית. הציבור אומר: מגיפה.

20.9

כמות גדולה של נגיף-פוליו אלים התגלתה בביוב של אור-עקיבא ואוס-אלפחם. מישרדהבריות מודיע על חיסון 120 אלף תושבי נפת-חדרה, בגילם שבין 0 ל-35. עלות החיסון 100 אלף דולר.

מיספר החולים מגיע לעשרה.

21.9

שרתהבריות: 95 אחוזים מהתר-שבים מחוסנים. הפרופסור לס: אין צורך לחסן את התושבים באיזורים אחרים. במצבם של שניים מהחולים חלה החמרה.

22.9

תחילת מיבוצי-החיסון בנפת-חדרה. מתחשבים גם כל חילי-צה"ל שמקום

חירום תברואתי באור-עקיבא. מעתה תפעל במקום ועדה קרואה לענייני תברואה.

9.9

ועדת-ההגיוני עליונה מתכנסת במי-שרדו של מנכ"ל מישרדהבריות, הפרופסור יורם לס. שישה חולים, ראשיתה של היסטוריה ציבורית, וה-וועדה מחליטה לערוך סקר ארצי לאיתור נגיפים במישהשתיה ובמיה-הי-יוב. סקר כזה צריך היה להיערך מיד כשהתגלו ראשוני החולים, שבועיים לפני-כן.

11.9

מתגלה חולה נוסף. חייל מעכו.

16.9

חולה נוספת — אשה בת 40 מ-

המגיפה פרצה בסוף אוגוסט. מורה מאור-עקיבא ותינוק היו החולים הראשונים. איש עדיין לא נכהל.

8.9

שבוע ימים אחר-כך: שלושה "חשור-רים" נוספים. נערה מהכפר הערבי פריס, צעירה מחדרה וילד מגבעתי-אולגה. כל תושבי אור-עקיבא מת-חסנים. שמועות עקשניות טוענות כי גם תושבי חדרה יקבלו חיסון. מישרד-הבריות מכחיש.

8.9

שרתהבריות מכנסת בלישכתה יועצים, כדי לדון בתוכנית לשיקום מערכת אגני-ההיצון-והביוב באור-עקיבא, שהם, לרעת המומחים, מקור-ההדבקה. היועצים מכריזים על מצב-

כמו מדען בדיוני, המשתמש בחיידקים ככחילים במילחמותיו העתידיות, כך גם שרתהבריות. בקור-רוח עיקבי היא מנצלת את נגיפי-הפוליו, הופכת אותם לכלי-שרת פו-ליטי, למישענת נאמנה בימים של טרם-בחירות.

זהו דבר נפוץ ומקובל. כך עשה גם מיכאל דקל, סגן שרהביטחון. כש-הרגיש שהקרקע הפוליטית בוערת תחת רגליו, לפני הבחירות הפנימיות בחרות, השתמש במסיכות-הגאז כעור-כנגדו. בשארית כוחו הפוליטי נסע ל-שווייץ וחזר כשכפיו בשורת מסיכות-הגאז, שיצילו את עמי-ישראל משואה כימית — ואותו, דקל, מדעיכת מע-מדו. סופו ידוע.

עכשו שרתהבריות. מנהיגי-מפ"לגתה מלחשים בקוליותולות כי סר-חינה, כי שוב לא תהיה שרה. והיא, בעקשנות, מקיפה עצמה בחיידקי-פוליו, נלחמת בעוז כדי להציל קאריי-רה רועכת.

שתי שיטות היא אימצה לעצמה, השרה, במילחמתה האכזרית על כסאה-המיניסטריאלי. מטרתה של השיטה הראשונה: ליצור תחושת עירפול ובי-בול, שאיש לא ידע מה קורה בריוק, למה, איפה ומתי. זה היה בתחילת-המגיפה, כשהבחירות נראו רחוקות.

וכעת, כשהיום הוא מתקרב, נוקטת השרה בשיטת-הרודדה-הטובה. הביבול-עדיין שריר וקיים, אלא שהוא נוספו-החיסונים. בילעו שתי טיפות ורדרות, וזיכרו, ביוסדהבחירות, מי טיפספ אותן אל גרונותיהם.

כן, לא, כן, לא

ומי-פוליו מפורט מציג את איוול-תו של מישרדהבריות במילחמתו כנגיפים, את אינספור הישבויות שנער-כו שם, את איטיות המעשים, את הבי-בול, הבהלה, ההודעות הסותרות.

כן, גבירתי השרה!

לא זה בלבד שהוא משאיר את העמדות המיניס-טריאליות בידי עסקנים חסרי-ידע, אלא שהוא מפקיד גם את המישרות הבכירות במנגנון הציבורי בידי פרוטקציונרים של השרים. אין אסון במינוי שרים שאינם אלא עסקנים פוליטיים, חסרי השכלה וידע, בורים בתחום אחריותם, ולרוב גם בעלי אינטליגנציה בינונית ופחותה מזו. בתנאי אחד: שהמנגנון עצמו הוא בידי אישים בעלי יכולת וידע. זהו המצב בבריטניה, כמי שהשתקף היטב בסידרת-הטלוויזיה המצויינת כן, אדוני השר.

אין מצב כזה בישראל. עם התמנות העסקן כשר, הוא זורק מייד את כל המומחים ממשרדו כדי לפנות מקומות לעסקנים אחרים, מלכחי-פיניכה ואשרי-שלומ.

מאותו רגע פועל הצוות של השרה-דובר-היוע-ציה-העוזרים כשמומה אחת לו: לרומם את השר, להמציא לו הצלחות דימינויות ולחפות על הכיש-לונות. משמע: בכל שעת-חירום, השיקול הראשון אינו מה טוב לציבור, אלא מה טוב לשר. מכאן רצף של החלטות קופזניות, בלתי-עקיבות, שטותיות ומזיקות, כשהכוונה היא תמיד לחטוף כותרת בסל-וויזיה, ברדיו ובעיתונות ולרומם את השר.

כל התכונות האלה נראו היטב בפעולות מישרד-הבריות.

אך שושנה ארבלילאלמוזלנו, שהשתמשה בפול-יו כדי לנהל מסע מוצלח של יחסי-ציבור, אינה שר-נה מחבירה בממשלה, שעשו את אותו הדבר בתחו-מים אחרים. היא ניצלה את הפוליו כשם שיצחק רבין ניצח את האינתיפאדה וכשם שמשנה ניסים הציל את התעשייה והחקלאות.

א.א.

מילחמתו של מישרד-הבריות במגיפת הפוליו דומה לתגובת כל מישרד ממשלתי על כל מצב-חירום.

זה דומה לתגובת מישרד-הביטחון על האינתי-פאדה, ולתגובת מישרד-האוצר על קריסת המיפ-עלים.

זהו סיפור של חוסר-תיכנון וחוסר-ראיית-הנו-לד, של אילתורים ושלפית-מן-המותן, של אי-היכולת לנתח מצב ולהסיק מסקנות, לבחור בין אופציות שונות, לגבש תוכנית ולבצע אותה בצורה עקיבית.

בתמונה עגומה זו של חוסר-יכולת מתמזגים יחד כמה תכונות ישראליות.

תכונה אחת זוכה בישראל בתואר-הכבוד "כושר-אילתור". היא קרוייה גם "תיסמונת סמוך-על" או "היהי-בסדר". כלומר: האמונה שכל תיכנון מיותר ומפריע, וכי הגבר הישראלי מסוגל בכל עת להסתגל לכל מצב חדש, למצוא פתרונות מהירים ויעילים.

זה נכון, בגבולות מסוימים. כושר-האילתור הוא תכונה חיובית ומועילה. אך כאשר כושר-האילתור אינו אלא הסוואה לחוסר-מחשבה ולטימטום, הוא מהווה סכנה לאומית.

כושר-האילתור מיושם, במיקרה זה, ששום דבר לא היה מוכן מראש. שעברו שבועות יקרים עד שמישרד-הבריות הבין בכלל מה מתרחש. כך קרה ביוס-הכיפורים לאורך התעלה, וכך קרה בשבועות הראשונים של האינתיפאדה. כך קרה במשך שבועות הפוליו.

התכונה השניה היא פוליטית. המייסד הפוליטי הישראלי הוא מיוחד במינו.